

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Illvstrissimi Viri Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis Dissertationvm De Concordia Sacerdotii Et Imperii, Sev De Libertatibvs Ecclesiae Gallicanae, Libri Octo

Marca, Pierre de

Parisiis, 1669

V. Indagatur tempus hujus collectiones; quæ anterior synodo Nicæna, sed posterior videtur anno CCLVIII. Firmilianus Cæsareæ Episcopus ius usus non est ad probandam consuetudinem quæ vigebat in ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-15591

Athanasius quoque & Basilius non ob-
curè his canonibus utuntur. Ille quidem,
cùm de Georgij Cappadocis Arriani auda-
cia conqueritur, qui iussu Comitis per vim
sedem Alexandrinam occupavit, violatos
ab eo canones ecclesiasticos palam profite-
tur, id est, canonem apostolicum xxxi.
quo præcipitur, ut si quis seculi potestati-
bus usus, Ecclesiam per ipsos obtineat, de-
ponatur. Basilius Diaconum à gradu deje-
ctum ob crimen, non arceat communione;
quoniam antiquus est canon, ut qui à gradu
exciderunt, hac sola pœna castigentur.
Vetus ille canon quem laudat, est xxv.
canon apostolicus.

IV. Ex iis autem quæ diximus, non so-
lùm colligitur vetustas & auctoritas cano-
num apostolicorum, sed etiam eorum num-
erus. Etenim octoginta quinque canones
recentens Græci in Collectionibus suis, jux-
ta definitionem synodi in Trullo. Quo in
capite rectè illis convenit cum libro Con-
stitutionum apostolicarum, ubi canones
illi eadem serie eodèmq; numero refe-
runtur. Laudatum etiam vidimus canonem
LXXIV. à Synodo Constantinopolitana
sub Nectario, & LXXII. à Synodo Nicæna,
& LXXVI. à Concilio Antiocheno. Quin-
teriam Theodoretus in collectione sua eun-
dem numerum octoginta quinque canotum
apostolicorum servavit.

V. Difficile est in tam alto veterum scri-
ptorum silentio tempus hujus Collectionis
indagare, quam tamen certum est Conci-
lij Nicæni tempora antecessisse. Tentari
fortasse posset, nondum cognitam fuisse
Orientalibus, quando controversia inci-
dit de baptismo hæreticorum, quæ Cy-
prianum in Africa & Firmilianum in Cap-
padocia cum Stephano Summo Pontifice
commisit. Aiebant illi tinctos ab hæreticis
Spiritus sanctum (qui ad solam Ecclesiam
pertinet) suscipere non potuisse. Step-
hanus assererat traditionem veterum non esse
innovandam, neque repetendum bap-
tismum ab hæreticis collatum, sed manus
in penitentiam baptizatis imponendas.
Stephanus nitebatur antiqua consuetudi-
ne; cui Cyprianus scripturas opponebat.
Sed Firmilianus Stephano objiciebat con-
trariam consuetudinem, quæ vigeat in
Oriente: *Quod quidem adversus Stephanum
vos Afri dicere potestis*, inquit ille ad Cypri-
anum, *cognita veritate errorem consuetudinis re-
liquisse. Ceterum nos veritati & consuetudinem
jungimus, & consuetudini Romanorum, con-
suetudinem, sed veritatis, opponimus; ab ini-
tio hoc tenentes quod à Christo & Apostolo est tra-
ditum.* Petri & Pauli locos, quos in supe-

riori parte epistolæ laudaverat, intelligit.
Nihil opportunius accidere poterat hac
disputatione ad citandos in testimonium
canones apostolicos, si ea tempestate com-
pacta fuisset Collectio qua hodie utimur.
Etenim ad confirmandam consuetudinem
illam constantem, quam Firmilianus Ste-
phano obtendebat, proferre poterat ca-
nonem apostolicum XLVI. conceptum in
hæc verba, è versione Dionysij Exigui:
*Episcopum aut Presbyterum, hæreticorum susci-
pientem baptisma, damnari præcipimus. Que
enim conventio Christi ad Belial, aut quæ pars
fidei cum infideli?* Et canonem XLVII.
*Episcopus aut Presbyter, si eum, qui secundum
veritatem habuerit baptisma, denuo baptizaverit,
aut pollutum ab impiis non baptizaverit, de-
ponatur, tanquam deridens crucem & mortem
Domini, nec sacerdotes à falsis sacerdotibus dis-
cernens.* Itaque è silentio Firmiliani collige-
re licet, incognitos ea ætate Orientalibus
fuisse canones apostolicos. Quid si hæc con-
tentio collectionis hujus occasionem præ-
buerit? & ut Romanæ Ecclesiæ traditio &
auctoritas à Stephano prolata, objecto ve-
luti clypeo repelleretur, huic collectioni,
(quæ antiquæ disciplinæ in Oriente vigen-
tis capita omnia, imò verò & sacramento-
rum ritum complectitur) constitutionum
apostolicarum & canonum à Clemente Ro-
mano editorum nomen inscriptum fuerit?
Conquerebatur enim Firmilianus injuriam
fieri Apostolis Petro & Paulo, quòd eos
auctores tam alienæ traditionis Stephanus
faceret: *Adhuc etiam, inquit, infamans Pe-
trum & Paulum beatos Apostolos, quasi hoc ipsi
tradiderint, qui in epistolis suis hæreticos exec-
crati sunt, & ut eos evitemus monuerunt.*
Quare ne dignitate apostolicæ sedis, epi-
scopatus sui loco, & Cathedræ Petri, quam
per successionem tenere Stephanus profite-
batur, Christianorum animos à Firmiliani
sententia averteret, necessarium visum est
testimonium aliquod, quo Petri auctoritas
Petri successori opponeretur. Et ne ullus
superesset dubitandi locus in controversiis
quæ traditionum antiquarum occasione ac-
cidere possent, placuit eas libro constitu-
tionum apostolicarum & Breviario cano-
num apostolicorum complecti, prout in
Oriente traditionum usus invaluerat. Com-
modùm accidit ut frequentes Orientalium
Ecclesiarum Episcopi Iconium convenirent
anno CCLVIII. ad controversiam illam
de baptismo hæreticorum dirimendam, ubi
eadem sententia constituta est quam apo-
stolici canones XLVI. & XLVII. exhi-
bent. Hæc sunt Firmiliani verba, rem ge-
stam narrantis: *Hæretico enim sicut ordinare*

Athan. ep. ad
Cynth.

In illis ep. ad
Apost. cont. 1.
Alia ep. ad
Cynth.

Syn. in Trullo.
1. in 1. cap.
2. in 1. cap.
3. in 1. cap.

Theodoretus in
Synopse.

Firmilianus in ep.
ad Cyprian.

Canon apost. 46.
& 47.

non licet, nec manum imponere, ita nec baptizare, nec quicquam sanctè nec spiritaliter gerere, quando alienus sit à spiritali & deifica sanctitate. Quod totum nos jampridem in Iconio, qui Phrygia locus est, collecti in unum, convenientibus ex Galatia & Cilicia & ceteris proximis regionibus, confirmavimus tenendum contra hereticos firmiter, & vindicandum, cum à quibusdam de ista re dubitaretur. Quare in eam conjecturam facile adducor ut existimem decretam Iconiensis Concilij transcriptum in eam collectionem quæ tunc consarcinata est, & augusto Clementis Romani nomine ornata in publicum prodiit. Quod egregiè confirmatur è canone apostolico xxxviii. qui mensis Hyperberetæi meminit; quo significatur October lingua Syromacedonica, cujus erat usus per Orientem. Ut hinc pateat, nec ab Ægyptiis, nec à Græcis Europæis, qui mensibus alia nomina indiderant, conscriptam esse collectionem illam, sed à Christianis Orientalibus. Vnde Synodus Antiochena eundem mensem Hyperberetæi nomine in simili specie designavit.

Vide Saldemum
in Notis ad Euseb.
mer. pag. 167.

Basilii ep. ad
Anaphil. & cetera
de his & ceteris
et, non est, sed A-
stus, & cetera
et, non est, sed A-
stus, & cetera
et, non est, sed A-
stus, & cetera
et, non est, sed A-
stus, & cetera

VI. Existimabit fortè aliquis alienum videri ab auctoritate illa quam huic collectioni vindicavimus, si fateamur hæresi esse infectam, in eo capite quod tinctionem hæreticorum respicit. Sed velim cogitationem illam deponat, perpendatque hanc sententiam in Oriente retentam fuisse, donec Concilij plenarij auctoritate eliquata fuit, ut cum Augustino loquar. Qua in re adeo pertinaciter Firmiliani decessoris sui opinionem Basilii Cæsareæ Episcopus fovit, ut propter bonum pacis cum Asiaticis retinenda, hæreticorum baptismum ab Orientalibus admissum scripserit. Quare mirandum non est, si erasa non fuerit à canonibus apostolicis regula quæ summo jure niti quamplurimis videbatur, & contraria sententia per indulgentiam tantum recipi. Ceterum post Nicænam Synodum, quæ Paulicianos damnavit, hocque præjudicio docuit quorundam hæreticorum repudandum esse baptismum, nihil vetat quin retineri possit canon apostolicus etiam post sopitam contentionem, cum divisione quæstio dirempta fuerit, & in certa specie regulæ locus esse possit.

VII. Nunc discutiendum restat, quo tempore ab Oriente in Occidentem migraverit hæc collectio canonum apostolicorum. Sanè Gelasius Pontifex in Concilio Romano habito anno quadringentesimo nonagesimo quarto eam inter cetera apocrypha rejecit: Liber canonum apostolicorum, apocryphus. Variæ sunt classes apocrypho-

rum in Notitia Gelasij, ut observarunt viri eruditi; cum non tantum figmenta hæreticorum veniant in hunc censum, sed etiam opuscula tractatorum in quibus sunt nævi quidam. Apocryphus ergo dicitur, juxta mentem Gelasij, liber horum canonum, quòd in judiciis non obtineat auctoritatem, & Apostolorum nomen falsò præferat. At tamen post aliquot annos Dionysius Exiguus Latinam interpretationem Græcorum canonum aggressus, quinquaginta canones apostolicos Romanis communicavit, ceteris omisis. Quod ab eo consultò factum puto, ut aliquam rationem haberet Concilij Romani, cujus interdictio in triginta quinque omisis locum haberet; præsertim cum canon lxxvi. ingratus Romanis auribus futurus esset, quo damnatur, secundum veterem Orientalium Ecclesiarum consuetudinem, sabbathi jejuniu, quod tantopere in Occidente commendabatur.

In principio itaque, inquit Dionysius, canones qui dicuntur Apostolorum de Græco transfusimus: quibus quia plurimi consensum non præbuere facilem, hoc ipsum vestram nolimus ignorare sanctitatem: quamvis quedam constituta Pontificum ex ipsis canonibus assumpta esse videantur. Ne repudientur à Romanis, quedam decreta Pontificum ab his canonibus hausta videri observat. Nempe respicit ad epistolas Innocentij primi, & Leonis, qui consuetudines Ecclesiæ Romanæ ceteris præscribebant. Sed cautè loquitur Leo; qui eadem definiens quæ xxv. canone apostolico continentur, ne videretur eam regulam inde sumpsisse, illam à consuetudine & traditione apostolica manasse scripsit, ut canonem scriptum repelleret: Alienum est, inquit, à consuetudine ecclesiastica ut qui in presbyterali honore aut Diaconi gradu fuerint consecrati, his pro crimine aliquo suo per manus impositionem remedium accipiant pœnitendæ. quod sine dubio ex apostolica traditione descendit. Quo autem loco habiti fuerint canones illi per Occidentem, & præcipuè per Gallias, mox dicemus, cum de Dionysij Exigui editione differemus.

Dionysius in
lat. Can.

Leo in ep. ad
Ric. Nibon.

CAPVT III.

Synopsis.

I. Secunda Collectio post Concilium Constantinopolitanum. Antea Dioceses canonibus à se editis regebantur; ut patet ex Ancyrana Synodo, Neocæsariensi, Antiochena, & Laodicena. Hujus tempus inquiruntur.

II. Canones secundæ synodi recepti non erant in Occidente temporibus Innocentij & Leonis. Canones